

***VluchtelingenWerk
Nederland***

VLUCHTELINGENWERK NOORD-NEDERLAND
JAARVERSLAG 2016

In dit verslag

► Locaties	2
► Voorwoord	3
► Van aankomst tot zelfredzaamheid	4
► Vluchtelingencrisis	6
► Inburgeren in het AZC	8
► Aandacht voor kinderen	10
► Gezinnen herenigen	11
► Integrale maatschappelijke begeleiding	12
► Participatieverklaring	13
► Euro-Wijzer	14
► Kindervakantieweken	15
► Arbeidsparticipatie	16
► Vluchtelingen Investeren in Participeren	17
► Trainingen	18
► Landelijke samenwerking	19
► Werken aan draagvlak	20
► Maatschappelijk congres	21
► Vrijwilliger aan het woord	22
► Begeleiding bij terugkeer	24
► VVNN in getallen	26
► Colofon	27

► Locaties

VluchtelingenWerk in Noord-Nederland

Locaties in gemeenten in 2016

- Aa en Hunze, Spreekuur Gieten
- Achtkarspelen, Spreekuur Buitenpost
- Assen, Integratiekantoor
- Assen, Juridisch Steunpunt Drenthe
- Borger-Odoorn
- Coevorden
- Dantumadeel
- De Fryske Marren, Integratiekantoor Joure
- De Fryske Marren, Spreekuur Lemmer
- De Marne, Spreekuur Winsum
- De Wolden
- Dongeradeel, Integratiekantoor Dokkum
- Emmen, Integratiekantoor
- Ferwerderadeel
- Groningen, Steunpunt Gezinshereniging en Juridisch
- Heerenveen, Integratiekantoor
- Hoogeveen, Spreekuur
- Kollumerland, Integratiekantoor Kollum
- Leeuwarden, Integratiekantoor
- Leeuwarden, Steunpunt Gezinshereniging en Juridisch
- Leeuwarderadeel, Spreekuur Stiens
- Meppel
- Midden-Drenthe, Integratiekantoor Beilen
- Noordenveld, Integratiekantoor Roden
- Ooststellingwerf
- Pekela, Spreekuur Oude Pekela
- Smallingerland, Integratiekantoor Drachten
- Stadskanaal, Integratiekantoor
- Súdwest-Fryslân, Integratiekantoor Sneek
- Tynaarlo
- Tytsjerksteradiel, Integratiekantoor Burgum
- Westerveld
- Winsum, Integratiekantoor
- Zuidhorn, Integratiekantoor

Opvang in 2016

- Balk, AZC
- Bellingwolde, AZC
- Burgum, AZC Gezinslocatie
- Delfzijl, Zeevaartschool, AZC
- Delfzijl, Zwet, AZC
- Drachten, AZC
- Emmen, AZC Gezinslocatie
- Geeuwenbrug, AZC
- Hoogeveen, AZC
- Musselkanaal, AZC
- Onnen, AZC
- Oranje, AZC
- Oude Pekela, AZC
- Sint Annaparochie, AZC
- Sneek, AZC
- Ter Apel, AC Aanmeldcentrum
- Ter Apel, POL Procesopvanglocatie
- Ter Apel, VBL Vrijheidsbeperkende Locatie
- Veenhuizen, COL en Pre-POL
- Zweeloo, AZC

Inburgering in 2016

- Achtkarspelen, Inburgeringslocatie Buitenpost
- Assen, Inburgeringslocatie
- De Fryske Marren, Inburgeringslocatie Joure
- De Fryske Marren, Inburgeringslocatie Lemmer
- Dongeradeel, Inburgeringslocatie Dokkum
- Eemsmond, Inburgeringslocatie Uithuizen
- Emmen, Inburgeringslocatie
- Groningen, Inburgeringslocatie
- Groningen, Inburgeringsloket
- Heerenveen, Inburgeringslocatie
- Hoogeveen, Inburgeringslocatie
- Noordenveld, Inburgeringslocatie Roden
- Smallingerland, Inburgeringslocatie Drachten
- Stadskanaal, Inburgeringslocatie
- Súdwest-Fryslân, Inburgeringslocatie Sneek
- Tytsjerksteradiel, Inburgeringslocatie Burgum
- Winsum, Inburgeringslocatie
- Wollega, Inburgeringslocatie

● Groningen, Regiokantoor

Tempo

Het lijkt wel of de ontwikkelingen in vluchtelingenland elkaar steeds sneller opvolgen. Werden de noodopvangen in de eerste maanden van 2016 letterlijk uit de grond gestampt, eind dat jaar sloten de noodopvangen in Noord-Nederland de deuren alweer. Overigens niet omdat er wereldwijd minder vluchtelingen zijn, integendeel. De media houden ons alert met beelden van massale vluchtelingenkampen met minimale voorzieningen.

Tussen het koortsachtige openen en sluiten van locaties hadden we als VluchtelingenWerk nauwelijks tijd om stil te staan bij allerlei dilemma's. Accepteren we bijvoorbeeld de uiterst sobere leefomstandigheden in de noodopvang – gebrek aan privacy en onderwijs, en matige gezondheidszorg – omdat onze eerste zorg is dat mensen niet op straat hoeven te slapen?

Toch doen we ook onder tijdsdruk ons uiterste best met zorg en aandacht te handelen. Al mag niet iedere asielzoeker in Nederland blijven en hebben asielzoekers uit veilige landen een minimale kans op een status, we komen op voor het recht van elke betrokkene op een zorgvuldige asielprocedure. (Bijna) uitgeprocedeerde asielzoekers coachen we daarbij in hun keuzeproces: wel of niet zelfstandig en duurzame terugkeer. Met het

project 'Met opgeheven hoofd' blijven we deze mensen ondersteunen.

De waan van de dag was in 2016 dus veeleisend. Toch namen we ook tijd om stil te staan bij mogelijke verbeteringen in de opvang en begeleiding van vluchtelingen. Als we weten dat veel asielzoekers wél een status krijgen en dus waarschijnlijk deel blijven uitmaken van onze samenleving, kunnen we dan niet zorgen dat zij, met al hun veerkracht, sneller mee kunnen doen? Lange asielprocedures en wachttijden voor uitplaatsing naar gemeenten zijn verloren tijd, concludeerde ook de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) in zijn Policy Brief 'Geen tijd verliezen: van opvang naar integratie'. Het rapport vormde de katalysator naar een versnelde integratie. Daarbij staat niet de procedure maar de vluchteling centraal. Door een traject op maat samen te stellen wordt de betrokkene in kortere periode zelfredzaam, met behoud van de regie over zijn/haar leven.

VluchtelingenWerk Noord-Nederland experimenteerde daar al mee. Door de dienstverlening bij het project 'Inburgeren vanuit het AZC' niet volgtijdelijk, maar meer parallel te laten plaatsvinden, werd veel tijd bespaard.

Statushouders uit het AZC Onnen startten alvast in de stad Groningen met hun staatexamen. Dat gaf hen extra motivatie, en door het netwerk van hun taalcoach konden ze snellere stappen maken. Met het nieuwe project 'Samenleven in Nederland op het AZC' gaan we de route van de vluchteling in vrijheid en veiligheid verder versnellen.

We zijn er trots op dat onze medewerkers en vrijwilligers de integratie door creativiteit en innovatiekracht steeds verder weten te verbeteren. Laten we in 2017 de vaart erin houden! ◀

Christine Hillemans
directeur-bestuurder
VluchtelingenWerk Noord-Nederland

VluchtelingenWerk Noord-Nederland

Werken aan een nieuw leven in een veilig land

Begin 2016 waren er volgens de VN wereldwijd 65,3 miljoen mensen op de vlucht voor oorlog en geweld. Een triest nieuw record. Via vluchtelingenkampen, mensensmokkelaars, te voet en met bootjes bereikt een klein deel van hen ons land. Op zoek naar een veilig leven vragen ze of ze hier mogen blijven. Ze vragen asiel aan.

In Nederland beoordeelt de Immigratie- en Naturalisatiedienst of de asielzoeker in zijn vaderland te vrezen heeft voor oorlog, vervolging of een onmenselijke behandeling. Is dat het geval, dan krijgt de vluchteling een tijdelijke verblijfsvergunning. Wie na 5 jaar nog steeds bescherming nodig heeft krijgt een vergunning voor onbepaalde tijd en mag in Nederland blijven.

VluchtelingenWerk begeleidt asielzoekers vanaf het moment dat ze in Nederland aankomen tot het moment dat ze hun plek in Nederland hebben gevonden. Duizenden goed getrainde vrijwilligers geven voorlichting, delen onze juridische kennis en bieden begeleiding bij gezinshereniging, inburgeren en het leren van onze taal en cultuur. Per gemeente kan het dienstenaanbod voor wat betreft de maatschappelijke begeleiding variëren.

Voorlichting en voorbereiding

Wie in Nederland asiel aanvraagt, moet zich melden bij de centrale ontvangstlocatie in Ter Apel. Daar krijgen asielzoekers tijd om zich voor te bereiden op hun asielprocedure. In Ter Apel is ook de eerste kennismaking met de vrijwilligers van VluchtelingenWerk. Onze vrijwilligers leggen aan iedere asielzoeker uit hoe de asielprocedure werkt en wat de rol van de verschillende organisaties is.

Gezinnen herenigen

De reis naar Nederland is vaak lang, gevaarlijk en duur waardoor veel mensen noodgedwongen hun gezin achterlaten. Wie een verblijfsvergunning heeft, kan een procedure voor gezinshereniging starten. VluchtelingenWerk helpt bij dit vaak ingewikkelde traject.

Werken aan zelfredzaamheid

Kennis van onze taal en cultuur is belangrijk om te integreren, maar om echt onderdeel te worden van onze samenleving is meer nodig. VluchtelingenWerk zet zich daarom op tal van vlakken in voor integratie: van cursussen over financiën in Nederland tot het helpen vinden van een passende baan. Dankzij dit brede aanbod bieden we een op maat gesneden traject naar een zelfstandig bestaan in ons land.

Begeleiding bij terugkeer

Ook wie na een zorgvuldige asielprocedure geen verblijfsvergunning krijgt kan rekenen op VluchtelingenWerk. Onze vrijwilligers kijken samen met asielzoekers wat de opties zijn en ondersteunen hen bij het maken van nieuwe toekomstplannen. Zo werken we samen aan nieuw perspectief.

Juridische begeleiding

Na het verblijf in het aanmeldcentrum begint de algemene asielprocedure. In gemiddeld vier tot acht dagen heeft de asielzoeker twee gehoren met medewerkers van de IND. Zij onderzoeken waarom iemand is gevlucht en nemen een beslissing over de asielaanvraag. VluchtelingenWerk ondersteunt asielzoekers en houdt in de gaten hoe het gehoor verloopt. Onze vrijwilligers verdiepen zich in het dossier en geven waar nodig advies en informatie.

Steun op het AZC

Wanneer er meer onderzoek nodig is, volgt de zogeheten verlengde asielprocedure. Een asielzoeker verhuist daarvoor naar een AZC, waar de IND verder onderzoek doet. Binnen 6 maanden moet de IND beslissen of een vluchteling mag blijven of terug moet naar zijn of haar land van herkomst. Ook op het AZC kunnen vluchtelingen rekenen op steun van VluchtelingenWerk, zowel voor praktische zaken als voor juridische ondersteuning tijdens de asielprocedure.

Intensief inburgeren

Wie in Nederland mag blijven, moet inburgeren. VluchtelingenWerk biedt inburgeraars een intensief traject op maat. Naast klassikale taallessen van gecertificeerde docenten en klassen-assistenten geven vrijwillige taalcoaches één-op-één begeleiding bij inburgeraars thuis. Zo leren nieuwe Nederlanders de taal in concrete situaties en raken ze ook daadwerkelijk ingeburgerd.

Wegwijs in de samenleving

Wie een verblijfsvergunning heeft, krijgt een woning toegewezen. In veel gemeenten helpen onze vrijwilligers vluchtelingen vanaf dag één bij alles wat integratie in de samenleving bevordert. Wie zijn de burens? Waar doe je je boodschappen? Hoe werkt het openbaar vervoer? Waar ga ik mee akkoord als ik de participatieverklaring teken? Zo kunnen nieuwe Nederlanders snel zelfstandig werken aan hun nieuwe toekomst.

De vluchtelingen crisis lijkt opgelost maar niets is minder waar

Vorig jaar begonnen we ons jaarverslag met de zin '2015 was een bijzonder jaar: nog nooit waren er zoveel mensen op de vlucht. We hadden er ook in Noord-Nederland onze handen vol aan'. Aan die drukte kwam in 2016 een eind, toen de vluchtelingenstroom in Nederland snel kleiner werd.

Deze plotselinge afname van het aantal asielzoekers dat ons land bereikt, heeft zijn impact op onze organisatie en de samenleving. Maar het raakt vooral de vluchtelingen voor wie hun zoektocht naar een veilig heenkomen bij de buitengrenzen van Europa stagneert. Dat het aantal vluchtelingen dat ons land bereikt afneemt, komt namelijk niet doordat het aantal mensen dat op de vlucht is kleiner wordt. Het komt door afspraken die de EU maakte om vluchtelingen buiten de grenzen te houden. VluchtelingenWerk vindt strengere controles en meer bewaking geen oplossing. Er zullen immers altijd conflicten in de wereld blijven waardoor mensen op de vlucht moeten en een weg zoeken om Europa te bereiken. In plaats van vluchtelingen af te weren, zou Nederland deze personen bescherming moeten bieden, door het creëren van veilige routes voor vluchtelingen.

Jasper Kuipers, adjunct-directeur van VluchtelingenWerk Nederland stelt: 'Door vluchtelingen buiten Europa te houden, wordt hun situatie minder zichtbaar voor het Europese publiek.'

'Europa koopt haar verantwoordelijkheid af'

Hierdoor lijkt de vluchtelingen crisis ogenschijnlijk opgelost, maar niets is minder waar. In feite koopt Europa de verantwoordelijkheid voor de bescherming van vluchtelingen steeds vaker af door 'deals' met landen buiten Europa. Deze deals betreffen financiële compensatie voor het tegenhouden van vluchtelingen en gaan voorbij aan redenen waarom mensen vluchten.' ◀

Roerige tijden

Ook binnen de organisatie van VluchtelingenWerk zijn de snel wisselende aantallen nieuwkomers goed voelbaar. Waar de afdeling P&O eind 2015 alle zeilen bij moest zetten om voldoende medewerkers te vinden en te trainen, stonden er eind 2016 veel slechtnieuwsgesprekken in de agenda. Marianne Tiel (stafmedewerker P&O): 'Bij VluchtelingenWerk zijn we gewend aan continue veranderingen, maar dit was van een hele andere orde van grootte. Begin 2016 had ik wekenlang alleen maar sollicitatiegesprekken. De mensen die we aannamen wisten dat hun contract voor een bepaalde tijd was. Toch is het voor hen heel vervelend dat ze nu te horen krijgen dat verlenging er niet in zit.'

Ik heb onmiddellijk ja gezegd

Bearn Bilker is burgemeester van Kollumerland. Wanneer in 2016 het aantal mensen dat in Nederland asiel aanvraagt drastisch toeneemt worden er noodmaatregelen genomen. Maatregelen die ook Kollumerland raken.

'Als gemeente overkomt de crisisopvang je gewoon. Je wordt aangewezen. Maar toen de vraag kwam waren wij er bij', vertelt Bilker. 'Maandagmiddag werd ik gebeld toen ik net een vergadering was ingegaan. Daar kon ik me onmiddellijk weer verontschuldigen, want ik hoorde dat de vluchtelingen die avond al in Kollum zouden staan. Het was letterlijk crisis en dan sta je er voor. In zeven uur hadden we hier alles voor elkaar.'

Toen de mensen hier aankwamen hebben we ze wel eerst maar aan het eten gezet, want hun bedden stonden nog in de vorige opvangplaats, Harlingen. Ik genoot er van iets voor die mensen te kunnen betekenen. Het was ook mooi te zien hoe onze medewerkers het oppakten. Ik ben er lyrisch over. Je ziet mensen groeien.

's avonds om half elf was ik altijd bij de overdracht. Het is tenslotte ons personeel dat er stond. We deden het met elkaar en hadden samen de schouders eronder. Ik heb er heel veel van geleerd. Wij hebben vaak het beeld van een groep vluchtelingen, maar het zijn individuen. Ieder met eigen vragen en zorgen.

De noodopvang konden we dankzij onze samenwerking met drie andere gemeente 16 dagen volhouden. Langer was niet realistisch, want we moesten in drie ploegen werken en het gewone werk ging ook door.'

De bevoegdheid van Bilker bij de vluchtelingenproblematiek valt op en VluchtelingenWerk benadert hem met de vraag of hij in haar Raad van Toezicht wil plaatsnemen.

Bilker: 'Ik heb onmiddellijk ja gezegd. Dit is een tak van sport waar ik wat betekenis kan hebben. Ook bij VluchtelingenWerk zag ik de impact van de toegenomen stroom asielzoekers. Ik was verbaasd dat er in ijltempo zo veel vrijwilligers beschikbaar waren. Zelfs zoveel dat we moesten selecteren. We gebruiken de talenten die mensen hebben en zoeken voor hen vaak een specifiek plekje binnen de organisatie.

Vrij plots kwam echter de omslag. De stroom met vluchtelingen nam af en opnieuw moest VluchtelingenWerk zich aanpassen. Je merkt dan dat je in een flexibele organisatie zit die er rekening mee houdt dat ze moet kunnen opschalen en afschalen.' ◀

Voelbaar in de samenleving

Ook in de samenleving zijn de gevolgen van de snel toenemende en weer afnemende vluchtelingenstroom merkbaar. Gemeenten maken plannen voor AZC's die er uiteindelijk niet komen en bij sportclubs en verenigingen belanden goedbedoelde initiatieven op de plank.

Begin 2016 is het COA naarstig op zoek is naar nieuwe locaties voor opvang van vluchtelingen. Eén van de gemeenten die mogelijkheden ziet voor een AZC is Harlingen. Via persberichten en voorlichtingsavonden informeert de gemeente alle inwoners over de plannen voor opvang van 300 personen op een voormalig sportterrein. Op 6 juni besluit de gemeenteraad definitief dat het AZC er mag komen. De bouw kan januari 2017 beginnen.

De waterscouts maken hun eigen plannen om de kinderen in het toekomstige centrum een leuke vrijetijdsbesteding te bezorgen. Secretaris Astrid Diemel: 'Iedere week biedt onze vereniging tientallen kinderen een leuke ochtend. Daarbij is iedereen welkom, maar we richten ons juist ook op kinderen voor wie deelname aan een vereniging niet vanzelfsprekend is.

Toen we hoorden dat Harlingen een AZC kreeg, leek het ons heel logisch ook hen wekelijks een programma te bieden.'

De club startte al direct met de voorbereidingen om in 2017 van start te kunnen gaan. Astrid: 'We zochten vrijwilligers, vroegen subsidie aan en dachten na over de invulling van het programma. We hadden ook overleg met VluchtelingenWerk – want kinderen die net in Nederland zijn, vormen toch een andere doelgroep dan onze huidige leden'.

6 september laat de gemeente weten: 'De totstandkoming van het AZC is 'on hold' gezet. Het aantal vluchtelingen is ondertussen zo laag dat verschillende AZC's in Nederland met leegstand te maken hebben. Of dit betekent dat het AZC er niet meer komt, is op dit moment nog niet duidelijk. Het is op dit moment niet in te schatten of de vluchtelingenstroom weer toe zal nemen.'

11 oktober valt het definitieve besluit: de bouw van het AZC is niet meer nodig.

Astrid: 'We hebben iedereen die betrokken was inmiddels laten weten dat deze extra groep er voorlopig niet komt. We bewaren de plannen wel – je weet maar nooit.' ◀

Vanaf dag één

Zodra een vluchteling aankomt bij het aanmeldcentrum in Ter Apel start de begeleiding van VluchtelingenWerk. We geven gedegen voorlichting over het verloop van de asielprocedure, bieden juridisch advies en helpen waar nodig met praktische zaken. We brengen ook het verhaal van de asielzoeker in kaart. Dit verhaal gebruiken onze medewerkers en de asieladvocaat zodat vluchtelingen niet bij iedereen opnieuw hun verhaal hoeven te vertellen. De IND beslist in Ter Apel of een asielzoeker recht heeft op asiel. Wanneer de IND meer tijd voor onderzoek nodig heeft, verhuist de asielzoeker naar een AZC voor de 'verlengde asielprocedure'. Ook in het AZC kunnen asielzoekers rekenen op VluchtelingenWerk.

Een andere groep bewoners van AZC's zijn mensen mét een verblijfsvergunning, waarvoor nog geen woning beschikbaar is. Om deze 'wachttijd' niet verloren te laten gaan, hielden we in 2016 de succesvolle pilot van het project Samenleven in Nederland. Daarmee maken vluchtelingen al in het AZC kennis met onze samenleving.

Participatie start op het AZC

'Graag hadden we op het AZC al meer informatie gekregen over de waarden en normen in Nederland.' Dit antwoord gaven oud-bewoners van AZC Onnen toen VluchtelingenWerk hen vroeg wat ze in de begeleiding hadden gemist.

Die handschoen is in 2016 opgepakt met het project SiN, Samenleven in Nederland. Binnen dit project gaan we met vluchtelingen in gesprek over onze samenleving. Ervaringsdeskundigen leiden de gesprekken in de taal van de deelnemers, en slaan zo

een brug tussen hun eigen culturele achtergrond en de Nederlandse samenleving.

Vrijwilligers Harry, Milad (gevlucht uit Irak) en Yonas (gevlucht uit Eritrea) en de stagiairs Tomas, Marian en Charlene waren van september tot en met december actief om bewoners op 'hun' AZC kennis te laten maken met de Nederlandse samenleving. Ze nodigden asielzoekers uit Eritrea en Syrië uit aan SiN deel te nemen. En alhoewel het project nog slechts een pilot was, is het enthousiasme groot. 'Charlene en ik nodigden twee groepen uit. We zorgden er voor dat in elke groep een gelijk aantal

mannen en vrouwen zat en mensen van verschillende leeftijden. Omdat er vertaald moest worden door Milad en Yonas kozen we er voor dat alle Syriërs bij elkaar zaten en alle Eritreeërs!', legt Tomas (21) uit.

Charlene (19): 'Mensen waren dankbaar dat iemand aandacht aan hen schonk. Voor hen voelde het goed ergens voor uitgenodigd te worden. Ze willen zo graag contact met Nederlanders hebben,

maar de taal is een barrière om hen te ontmoeten. En hoe kom je aan informatie over Nederland als je geen contact met Nederlanders hebt?'

Harry (68): 'Mensen zoeken een begin in dit land en een weg om hier een plaats te vinden. Ze vroegen zelfs een certificaat als erkenning, een bewijs van goed gedrag.'

'SiN was ook voor mij heel leuk', zegt Tomas. 'Ik kreeg een kijkje in hun cultuur. Al die verschillende meningen. De emoties die los kwamen, de luidere stemmen; dat vond ik lastig. In de Nederlandse taal herken ik die, maar nu...'

Milad (33): 'Thomas, dat is bij ons ook zo. De Arabische deelnemers aan SiN vroegen ook aan mij: "Milad, maken die Nederlanders ruzie?"'.

'Dat is het mooie van dit project', zegt Harry. 'Het is een kennismaking voor iedereen dat alles anders kan zijn dan gedacht. En we zagen daarvan mooie voorbeelden.

Een oudere man die zei: 'Ons geloof zegt dat we voor onze naasten dingen over moeten hebben. Als die naaste dan homo is, dan is dat zo en moeten wij ook voor die naaste zorgen.

Of een vrouw die tijdens SiN zei dat ze afstand ging doen van haar geloof.

Daarop reageerde een man dat hij dat niet goed vond. "Maar", zei hij daarbij: "dat is voor mezelf. Ik moet daar zelf een weg in vinden!" ◀

Voorlichting inburgering

Sinds oktober 2016 geeft VluchtelingenWerk op AZC Onnen voorlichting over inburgering. Tijdens de voorlichting krijgen bewoners van het AZC informatie over de rechten en plichten bij inburgering, de verschillende scholen en opleidingsinstituten waaruit zij kunnen kiezen én uitleg over de brief die DUO hen stuurt.

Vrijwilliger Hans Jordens (70) verzorgt samen met stagiair Tomas de voorlichting. 'Hoewel inburgering heel erg belangrijk is, blijkt het voor de vluchtelingen hier niet vanzelfsprekend deze te volgen. Ze zien vaak het belang er niet van in en gebruiken ook "Eerst maar een woning" als excuus.

Als de overheid echter kwaad wil krijg je zonder inburgeringsdiploma geen vaste verblijfsvergunning. Goed inburgeren is volgens de overheid de verantwoordelijkheid van de mensen zelf. De overheid maakt het hen echter niet makkelijk. De site inburgeren.nl is daarvan een voorbeeld.'

Teamleider Liuba Miasnikova vult aan: 'Voorlichting over inburgeren is absoluut nodig. Mensen hebben recht op informatie. Nu zijn de brieven in het Nederlands, maar die taal zijn ze niet machtig. Er zijn wat folders, maar asielzoekers kunnen die niet vinden en analfabeten hebben er sowieso niets aan.

Mensen moeten weten dat ze een vrije schoolkeuze hebben, dat ze het recht hebben uit te zoeken wat goed voor hén is. De voorlichting die scholen daarover geven is niet altijd eerlijk - aanbieders hebben er natuurlijk belang bij dat mensen voor hén kiezen. De voorlichting die wij nu geven is eigenlijk een taak van de overheid. Omdat zij die verantwoordelijkheid niet neemt zijn wij hier in dat gat gesprongen. Onze voorlichting is heel uitgebreid en op maat.' ◀

Ik begrijp het leven in Nederland nu beter

Belal (28) en Wasseem (36) zijn beide vanuit Syrië naar Nederland gevlucht. Het liefst beginnen ze subiet met hun nieuwe leven hier. Voorlopig zijn ze echter nog aangewezen op AZC Onnen en moeten ze wachten. Wachten op een eigen huis. Wachten op contacten met Nederlanders; burens en wellicht ook collega's op het werk of bij vrijwilligerswerk. Wachten op kennis over dit nieuwe land waar zij naar toe zijn gevlucht.

Belal: 'Ik kreeg post van VluchtelingenWerk met de uitnodiging mee te doen aan SiN (SamenLeven in Nederland). Dit project laat ons kennismaken met de Nederlandse samenleving. We leren over tradities, geloof, politiek en de verhouding tussen man en vrouw. Zes weken, iedere week één les van enkele uren. Dat was goed voor me. Ik begrijp het leven in Nederland nu beter.

Wil ik nog meer weten dan moet ik me in de samenleving bewegen; de taal leren, actief zijn in de gemeenschap, praten met de burens, vrijwilligerswerk doen, relaties aangaan. De goede dingen leren.'

Ook Wasseem is positief over SiN. Hij vindt het belangrijk te mixen met Nederlanders. 'Het is belangrijk voor iemand uit Syrië te weten wat de wetten in Nederland zijn. Ik hoop dat vluchtelingen en Nederlanders met elkaar in gesprek gaan. We moeten zorgen voor elkaar.' Zelf werkt Wasseem in Bedum met Nederlanders als vrijwilliger voor gehandicapten.

Belal: 'Als ik in de bus stap zeg ik gedag tegen de mensen. De meeste mensen groeten terug. Als ze me willen spreken, spreek ik terug. Als ze dat weigeren dan kan ik daar niets aan doen. Mensen zijn vaak bang voor vreemden of dingen die ze niet kennen. Iemand zei me bang te zijn voor Wilders en wat hij allemaal zegt. Ik ben ook bang van hem. Hij zit vol haat. Hij zet mensen op een slechte mening over ons te hebben.' ◀

Samen werken aan een stevig vangnet

Kinderen die opgroeien in een AZC vormen een kwetsbare groep. Ze maakten al veel mee in hun land van herkomst en hun reis naar Nederland was vaak zwaar en ongewis. In Nederland is die reis bovendien nog niet voorbij. Hun toekomst is onzeker en het AZC biedt weinig rust en privacy. VluchtelingenWerk en de Kindertelefoon werken met het project 'Eigen-Wijs' aan een stevig vangnet voor deze kinderen. We zorgen voor rust zodat ze op adem kunnen komen, en geven ze handvatten om sterker in hun schoenen te staan.

Samenspel

Samenspel is de naam van onze serie muzieklessen voor kinderen in AZC's. Door samen muziek te maken krijgen kinderen weer zelfvertrouwen. Al zingend en dansend vergeten ze hun problemen even, en kunnen weer onbekommerd kind zijn. Als afsluiting is er een groot slotconcert: iets waar kinderen trots op kunnen zijn.

Begrip geeft grip

Kennis geeft zelfvertrouwen en een gevoel van controle. Met behulp van voorlichting, gastlessen en gesprekken helpen we de kinderen hun plekje te vinden in een nieuwe omgeving. We leggen uit wat er komt kijken bij hun verblijf in Nederland en ze krijgen informatie over allerlei onderwerpen waarmee zij worden geconfronteerd, zoals de asielprocedure en de rechten van het kind.

Kennis delen

We organiseren ook expertbijeenkomsten voor professionals (zoals advocaten en wetenschappers) en vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties en de overheid. Tijdens deze sessies komen zij in contact met elkaar en delen we waardevolle ervaring, kennis en kunde. Zo versterken we het netwerk rond deze kwetsbare kinderen en verstevigen we hun positie in de centrale opvang en de asielprocedure. ◀

In 2016...

- werd Eigen-Wijs door het Oranje Fonds genomineerd voor de Appeltjes van Oranje 2017
- gaven we op 7 AZC-scholen muziekles aan 490 kinderen
- lichtten we 270 kinderen voor over de asielprocedure, kinderrechten en verblijf in Nederland
- hielden we op 7 locaties een kindersprekbeurt

Alleen de kantoorkat doet het rustig aan in Oranje

In een omvangrijk containerkantoor heeft VluchtelingenWerk in Oranje een werkplek gevonden. Alles binnen is wit en vierkant. De kantoorkat ligt in een brievenbak te slapen. Jennifer Molenaar ontvangt me in een ruime spreekkamer. De deur blijft open. Zo houdt ze contact met wat er elders in het gebouw gebeurt.

'Ik zit bijna altijd in de ruimte bij de vrijwilligers. Het maakt dat ze makkelijker met hun vragen bij me terecht kunnen. Veel collega's merkten in de loop van 2016 dat de instroom met asielzoekers lager werd en de werkdruk afnam. Bij gezinshereniging konden we het niet rustiger aandoen, integendeel. In 2016 moesten we rennen en vliegen en ook in 2017 blijft het voor ons bijzonder druk. In 2014 startten we in Noord-Nederland 989 procedures. Dit jaar waren dat er 1777! Het betreft vooral aanvragen voor gezinshereniging van Syriërs ($\pm 30\%$) en Eritreeërs ($\pm 70\%$). De dossiers van de Syriërs zijn relatief gemakkelijk en worden vaak al tijdens hun verblijf op de AZC's afgehandeld.

Zij beschikken vaak over goede documenten om familiebanden aan te tonen. Mensen uit Eritrea daarentegen hebben vaak geen of alleen kerkelijke documenten, en dat is voor de IND onvoldoende. Het kost ons enorm veel inspanning om dan alles voor elkaar te krijgen.

Wat het ook lastiger maakt, is dat de IND vaak niet binnen de wettelijke termijn van 6 maanden beslist. Regelmatig gaan ze maanden over die termijn heen. Het enige wat wij daartegen kunnen doen is het in gebreke stellen. Vanaf 1 december 2016 zijn er bij de IND veel medewerkers ontslagen. Nu hebben we voor tal van dossiers plots geen contactpersoon meer. Dat is frustrerend voor de IND en voor ons, maar bedenk eens hoe dit is voor de cliënt.

Onze vrijwilligers gaven vorig jaar aan dat de werkdruk zeer hoog was. Het is pittig dat zelfs mensen die hier vrijwillig aan de slag zijn dat zo ervaren. Dat we ons werk nog onder controle wisten te houden danken we ook aan onze goede administratie en onze stagiairs. Die laatste zijn voor ons onmisbaar. Vorig jaar Dilara Sezer bijvoorbeeld, wat een talent! En nu Sara...'

Uit een andere spreekkamer klinkt plots een stem. Luid en dan steeds luider. De emoties lopen blijkbaar hoog op. Jennifer staat onmiddellijk op om poolshoogte te nemen. Als ik een blik in de gang werp staat er een klein meisje in een deuropening van de spreekkamer. Is ze al drie jaar oud? 'Mama huilen', vertelt ze me. ◀

Another day at the office

Elk dossier gezinshereniging vraagt van VluchtelingenWerk een flinke hoeveelheid werk. In 2016 kwamen per week gemiddeld 35 brieven van de IND binnen. De mensen over wie het gaat moeten worden uitgenodigd voor een gesprek. Een gesprek duurt gemiddeld twee uur. In vier dagen minimaal 25 gesprekken. Daarnaast komen er mensen voor het spreekuur, anderen lopen spontaan binnen, terwijl ook de telefoon constant gaat: cliënten, medewerkers IND, maatschappelijk werkers en vrijwilligers van VluchtelingenWerk. ◀

Zo snel mogelijk meedoen

Waar het aantal vluchtelingen dat ons land bereikte in 2016 flink afnam, nam het aantal mensen dat van een AZC naar een woning verhuisde juist flink toe. Door intensieve samenwerking met VluchtelingenWerk, woningcorporaties en het COA slaagde een aantal gemeenten er toch in de achterstand op hun wettelijke taakstelling in te lopen.

Veel gemeenten maken gebruik van ons aanbod voor maatschappelijke begeleiding. Vanaf het moment dat bekend is dat een vluchteling naar een gemeente verhuist, start VluchtelingenWerk direct met maatschappelijke begeleiding. Waar mogelijk al voordat de statushouder zijn of haar nieuwe woning betreft. We bereiden mensen voor op de verhuizing naar een dorp of stad, begeleiden hen bij aankomst en dragen informatie en kennis over. Daarbij is onze inzet dat mensen zo goed mogelijk zelfstandig gebruik kunnen maken van voorzieningen, participeren in hun wijk of dorp en keuzes maken over hun toekomst.

Eind 2015 spraken het Rijk en gemeenten af een extra impuls te geven aan de integratie en participatie van vergunninghouders. In een bestuursakkoord werd onder meer overeengekomen dat de participatieverklaring in 2016 versneld wordt ingevoerd en dat de verklaring een verplicht onderdeel van inburgering wordt. Daarnaast stelde de Vereniging Nederlandse Gemeenten nieuwe richtlijnen op voor maatschappelijke begeleiding. Om gemeenten van dienst te zijn ontwikkelde VluchtelingenWerk het traject 'Integrale Maatschappelijke Begeleiding'. Dat bestaat uit praktische hulp, hulp bij de start van inburgering, stimuleren van het participatie- en integratieproces en de uitvoering van het participatieverklaringstraject. Daarmee sluiten we aan bij het bestuursakkoord én bij onze eigen missie om zoveel mogelijk een doorgaande leef- en leerlijn te realiseren. In Noord-Nederland startte een aantal gemeenten al met deze nieuwe werkwijze. Andere gemeenten nemen het participatieverklaringstraject als losse dienst bij ons af. ◀

Huisvesting statushouders in 2016

Drenthe	Taakstelling:	1.247	Realisatie:	1.404	Taakstelling 2015:	840
Groningen	Taakstelling:	1.501	Realisatie:	1.251	Taakstelling 2015:	1.009
Fryslân	Taakstelling:	1.652	Realisatie:	1.665	Taakstelling 2015:	1.113

Participatieverklaring

Vanaf 2016 moeten alle vluchtelingen die in ons land mogen blijven een participatieverklaring tekenen. Met de verklaring geven ze aan dat ze kennis hebben van de vier kernwaarden van de Nederlandse samenleving: vrijheid, gelijkheid, solidariteit en participatie.

Wettelijk moeten vluchtelingen daarvoor een workshop volgen van minimaal één dagdeel. VluchtelingenWerk is van mening dat één dagdeel veel te weinig is. Om de resultaten van het traject te vergroten, ontwikkelde VluchtelingenWerk een uitgebreid traject, wat bestaat uit drie onderdelen:

Introductiemodule

In twee dagdelen leren deelnemers over onze grondwet. Wat zijn de belangrijkste kernwaarden? Wat houden deze precies in en hoe verschillen ze van die van het land van herkomst?

Verdiepende module

In vier bijeenkomsten gaan we in op de kernwaarden vrijheid, gelijkheid en solidariteit en het begrip participatie. Op basis van hun eigen ervaringen gaan

deelnemers met elkaar in gesprek. We oefenen ook met burgerschapsvaardigheden zoals begrip opbrengen voor verschillende standpunten en vrijuit durven spreken.

Aanvullende module

In de aanvullende module bieden we een programma aan wat is toegesneden op het dorp of de stad waar deelnemers wonen. Dat kan bijvoorbeeld in de vorm zijn van werkbezoeken, of met een presentatie over de mogelijkheden om actief mee te doen in de wijk of het dorp.

(...) Ik verklaar dat ik kennis heb genomen van de waarden en spelregels van de Nederlandse samenleving en dat ik deze respecteer. Ik verklaar dat ik actief een bijdrage wil leveren aan de Nederlandse samenleving en reken erop dat ik daarvoor ook de ruimte krijg van mijn medeburgers.

Dat één dagdeel onvoldoende is om vluchtelingen uitleg te geven merkt Mireille Paas (teamleider en stafmedewerker Integratie) ook in de praktijk: 'Neem alleen al het begrip 'democratie'. In sommige landen heeft dit begrip een hele andere betekenis dan in Nederland. Als je zo'n begrip dan kort moet uitleggen kom je niet verder dan "ik mag zeggen wat ik wil".'

Terwijl democratie zoveel meer inhoudt dan dat. Door met elkaar in gesprek te gaan maken deelnemers zich de begrippen veel meer eigen. Eén van de vrouwen die deelnam aan onze workshops vertelde trots dat ze na de vorige bijeenkomst haar buren had uitgenodigd, "want zo hoort dat in Nederland!", dat is ook participeren! ◀

Samen integreren

MindFit is een trainingsmethode voor vluchtelingen en andere nieuwkomers. Het leert deelnemers te accepteren dat ze hun leven opnieuw vorm moeten geven en dat ze niet meer terug kunnen naar hun land van herkomst. Er is aandacht voor verschillen in opvoeding tussen Nederland en het land van herkomst, het hanteren van psychische klachten en waarom het goed is om te integreren en te participeren. In Mind Fit wordt gewerkt met groepen van deelnemers die dezelfde culturele achtergrond hebben.

Tien vluchtelingen in Noord-Nederland haalden in 2016 hun certificaat 'trainer MindFit'. Met dit certificaat kunnen zij gespreksgroepen leiden en zo vluchtelingen ondersteunen op hun weg naar participatie. Negen van de tien gecertificeerde trainers zijn na hun cursus als vrijwilliger aan de slag gegaan bij VluchtelingenWerk Noord-Nederland. Bij verschillende projecten zetten zij hun kennis en vaardigheden in. ◀

Het leven is nu rijker

Het is druk in het kantoor van VluchtelingenWerk in Heerenveen. Op de gang wachten tal van mensen op hun beurt voor een afspraak, verder zijn er veel cursisten voor taallessen, inburgering én Euro-Wijzer. Euro-Wijzer helpt vluchtelingen financieel zelfredzaam te worden en schulden te voorkomen.

In een hoek zitten Amira Ajoub (29) en Kosr Jzri (33) samen over een boek gebogen. Tussen twee cursussen wachten ze op de afspraak voor dit interview. 'Bent u de mijnheer voor Euro-Wijzer interview', schiet Amira me aan terwijl ze vriendelijk haar hand uitsteekt. Het blijkt zo te zijn. Amira en Kosr spreken goed Nederlands. Binnenkort hopen ze Staatsexamen niveau b1 te doen. De grammatica en lange woorden blijven voorlopig nog lastig, 'maar alles komt goed', verzekeren ze me.

Waarom doen jullie mee aan Euro-Wijzer?

Kosr: 'Wij kregen een brief van VluchtelingenWerk en bespraken met onze begeleider Leila waarom we mee moeten doen.'

Met wie volgen jullie de cursus?

Amira: 'Wij zijn alleen met vrouwen. Leila wilde een groep met alleen vrouwen.'

Is dat leuk?

Kosr en Amira kijken elkaar aan en beginnen spontaan te lachen. 'Ja', antwoordt Amira. 'Ik kan nu veel dingen zelf doen. Bij ons is de cultuur anders.'

Kosr vult spontaan aan. 'Bij ons mag de man meer beslissen. Mannen mogen meer. In Syrië werken de mannen buitenshuis en de vrouwen in huis.'

Amira: 'Hier in Nederland is het anders. Wij moeten de cursus volgen. Dat moet. Vandaag wij hebben les van 9 tot 16 uur. Een hele dag zonder de kinderen is voor mij wel lang. Nu moeten onze mannen voor de kinderen zorgen.'

'Ze hebben geen idee hoe ze met de kinderen moeten omgaan', springt Kosr in. 'Mijn man moet nu voor onze tweeling van vijf maanden zorgen. Hij leert het nu en doet het goed.' Amira: 'Wij genieten er van dat de mannen ook moeten zorgen voor de kinderen. Ik wil graag naar buiten en straks ook aan het werk. Of dat lukt?'

Wat leren jullie met Euro-Wijzer?

'Wij weten hoe het gaat in ons land. We moeten ook leren hoe het hier gaat. Dat is voor ons belangrijk. Hoe kun je met geld omgaan. Hoe ben je zuinig met gas, elektriciteit', legt Kosr uit.

Amira: 'Wij proberen niet schulden te krijgen. Wij moeten leren naar kortingen te kijken, alleen te verzekeren wat belangrijk is. Hier zijn veel dingen heel duur. Wij rekenen uit wat we met ons geld kunnen doen. Mijn man volgde de cursus al eerder. Nu volg ik Euro-Wijzer. Thuis bespreken mijn man en ik waar we geld aan uitgeven.'

Wie doet bij jullie de boodschappen?

'Mijn man en ik gingen in Damascus vaak samen naar de winkel', vertelt Kosr. 'Ik werkte al door thuis kinderen les te geven: Arabisch en Engels.' 'In mijn dorp in Syrië ging meestal mijn man boodschappen doen. Ik bleef thuis en ging alleen naar de winkel als ik dingen voor mezelf nodig had of voor de kinderen. In Syrië was ik er alleen voor koken, schoonmaken en kinderen. Hier ga ik zelf naar de winkel. Ik kan zelf naar buiten, naar het centrum, naar school. Wij zijn nu in Nederland, niet in Syrië. Nu is het leven voor mij rijker', zegt Amira. 'Aanpassen aan de Nederlandse cultuur was eerst moeilijk. Nu wordt het makkelijker. Wij moeten denken; wij zijn nu in Nederland, niet in Syrië! ◀

Doorzetten

Ruim 20 jaar geleden vluchtte Leila Dedusic uit Bosnië naar Nederland. Leila zelf is een doorzetter. 'Wij wonen in een land waar je, als je er voor werkt, alles kunt bereiken. Ik heb cursussen en opleidingen gevolgd waar ik maar kon. Mijn doel is nu vrouwen ook die vrijheid te geven en niet alleen thuis achter de gordijnen plaats te nemen. Je hebt hier alle mogelijkheden. Mensen moeten ook bezig zijn om niet aan nare herinneringen te denken. Je kunt niet in het verleden leven.

Ik probeer vluchtelingen te helpen, zoals ik ooit ook geholpen ben. Vluchtelingen moeten zo snel mogelijk zelfstandig worden. Als begeleiders moeten we hen dan ook niet te close houden. Ze moeten zichzelf leren redden. De Nederlandse taal is daarbij onontbeerlijk, maar ook cursussen als Euro-Wijzer zijn belangrijk. Bij Euro-ijzer werk ik met aparte groepen voor vrouwen en voor mannen. In de vrouwengroepen is ook een vrouwelijke tolk. Daardoor komen naast geldzaken ook wel eens andere vrouwenonderwerpen aan bod. Onderzoek naar baarmoederhalskanker of borstkanker bijvoorbeeld. Maar bovenal moet het in een groep plezierig en lief zijn. Dan leer je het best.'

Zorgeloos spelen

Al meer dan 25 jaar organiseert VluchtelingenWerk vakantieweken voor vluchtelingkinderen. Het geeft kinderen de kans even niet te denken aan al hun problemen, en even weg te zijn uit het AZC. Tijdens de vakantieweken kunnen ze ontsnappen aan alle zorgen en lekker spelen.

Samen met Stichting VakantieKind, Humanitas, Stichting Weekje Weg, Y Camps, Nivon en Club Adventure konden in 2016 660 kinderen op vakantie. Onder hen waren ook kinderen uit AZC's en gemeenten in Noord-Nederland. ◀

'Eindelijk voelde ik me een keer niet anders'

Yasmin is als kind drie keer een week op vakantie geweest dankzij VluchtelingenWerk. Tijdens die vakanties voelde ze zich eindelijk een keer niet anders dan haar leeftijdsgenootjes:

'Ik was acht jaar en ging voor het eerst op vakantie. Klasgenoten vertelden over kampeervakanties of reizen naar Spanje, nu kon ik ervaren hoe zoiets was. We waren drie keer uitgeprocedeerd en bijna uitgezet. Het generaal pardon heeft ons gered. Ik werd meegesleurd in de stress en de onzekerheid thuis. De mensen om ons heen begrepen niet hoe het is om geen verblijfsvergunning te hebben.

De vrijwilligers deden alles om ons zorgeloos te laten spelen. Ze waren heel lief en deden veel leuke dingen met ons. We gingen naar het Dolfinarium, zoiets had ik nog nooit gedaan. Toen ik ouder was, besepte ik hoe bijzonder het is dat mensen zich zo inzetten om jou iets te schenken wat je je hele leven bijblijft.

Het was fijn om met kinderen te zijn die in dezelfde positie zaten. Als vluchtelingkind heb je op jonge leeftijd al veel verantwoordelijkheden. We hadden allemaal te maken met dezelfde problemen en dilemma's, we begrepen elkaar. Eindelijk voelde ik me een keer niet anders.'

Werk vinden

De meeste vluchtelingen die naar Nederland komen kennen noch de taal noch de cultuur. Diploma's uit het land waaruit ze vluchtten worden niet erkend. De Nederlandse arbeidsmarkt is hen onbekend en het netwerk wat ze thuis hadden ontbreekt hier. En toch willen bijna alle vluchtelingen graag vooruit. De taal leren, werk vinden, iets betekenen in de hun nieuwe samenleving en de draad van een gewoon leven zo snel mogelijk weer oppakken. Werk – vrijwillig of betaald – is een cruciale schakel om een plekje in onze samenleving te veroveren. VluchtelingenWerk helpt mensen met een verblijfsvergunning zo snel mogelijk deel te nemen aan het arbeidsproces. Dat is ook in het belang van Nederland. Gemeenten hebben er voordeel bij als vluchtelingen de eigen broek kunnen ophouden. Werkgevers kunnen een beroep doen op arbeidskrachten die vaak uitermate gemotiveerd zijn.

Alinda Bennink is senior teamleider bij VVWN en plaatste een vluchteling uit Syrië bij een zorginstelling in Bellingwolde. 'De organisatie zocht bewust naar een nieuwe medewerker die het team meer divers zou maken. Ze wilden iemand die met andere ogen naar zorg keek. De organisatie, Aurora Borealis, verwacht van haar medewerkers dat ze ook buiten de gebaande paden kijken en brengt dat ook zelf in praktijk. Ik vind het dan ook leuk dat zij de derde prijs wonnen bij de VluchtelingenWerkAward. ◀

Nieuwe initiatieven

Mochten tot 2016 alleen statushouders zich op de arbeidsmarkt begeven, nu mogen ook asielzoekers zich op werk oriënteren door vrijwilligerswerk te doen of kortdurend betaald werk of stage. Alinda Bennink: 'Bij de overheid en anderen is nu het besef aanwezig dat mensen eerder aan de slag kunnen als zij eerder mogen onderzoeken wat mogelijk is. Kon VluchtelingenWerk mensen hierin eerst alleen met kortlopende projecten ondersteunen, nu hebben we middelen vrijgemaakt om er voor te zorgen dat ze in de toekomst structurele ondersteuning kunnen krijgen. We hebben in 2016 collega's aangenomen om arbeidsparticipatie te verduurzamen.'

Hun stinkende best doen is niet genoeg

Mensen die inburgeren in Nederland dienen zich sinds 2015 ook te oriënteren op de Nederlandse arbeidsmarkt. Eerder was er al de module Kennismaken met de maatschappij. Nu vraagt de overheid ook dat mensen toekomstplannen maken en nadenken over een plaats op de arbeidsmarkt. VluchtelingenWerk biedt inburgeraars hiervoor de mogelijkheid via het project Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt (ONA). De trainingen sluiten aan op onze taallessen.

Maaïke Nijenhuis is een van de trainers die namens VluchtelingenWerk kleine groepjes wegwijs maakt op de arbeidsmarkt. 'Het lesmateriaal is helaas erg theoretisch en te talig. Deze lange teksten lezen is voor veel cursisten nog te moeilijk. Ik draag de theorie dan ook veelal mondeling over. Op de computer leren ze dan de woordenschat die werkgerelateerd is, zoals beroepsoriëntatie, competenties, netwerken, eigenschappen, kwaliteiten.

Ieder land heeft zo zijn eigen gewoontes en regels, ook wat betreft werk zoeken en solliciteren. Hier vraag je aan jongeren al: wat wil je later worden? Wij vinden het normaal dat zij al aan het denken worden gezet over hun studie- en beroepskeuze. In andere culturen is men lang niet altijd gewend te plannen of aan een carrière te denken. Het komt zoals de wind waait. Ik merk echter ook vaak dat de mensen nog niet open staan voor deze informatie. Hun hoofd is nog bij de vlucht en de zorgen over de achtergebleven familie'

'Hun hoofd is nog bij de vlucht en de zorgen over de achtergebleven familie'

Wie mocht denken dat lesgeven aan deze vluchtelingen kommer en kwel is rekent buiten Maaïke. 'Het lesgeven is heel erg leuk. Ik heb supergemotiveerde mensen. In de training oefen ik met hen netwerk- en sollicitatiegesprekken. Daarna gaan ze met een jobcoach op pad voor een netwerkgesprek. Het tweede gesprek moeten ze al zelfstandig doen, en dat pakken ze dan ook op. Mensen kennen is de sleutel. Ondanks de trainingen krijgen ze het zwaar op de arbeidsmarkt. Ze kunnen hun stinkende best doen, maar ook de werkgevers in Nederland zullen hen een kans moeten bieden'. ◀

Vluchtelingen Investeren in Participeren (VIP)

Met het project VIP bereidt VluchtelingenWerk vluchtelingen voor op de arbeidsmarkt. Landelijk moeten 1.500 vluchtelingen worden klaargestoomd voor de arbeidsmarkt. VIP sluit aan op ons project Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt. Iedere vluchteling wordt gekoppeld aan een arbeidscoach. Samen stellen ze een individueel actieplan op met persoonlijke doelen. De voorbereiding op de arbeidsmarkt start in groepstrainingen, maar monden uit in stages in werk en/of vrijwilligerswerk.

Binnen het VIP-project probeert VluchtelingenWerk ook werkgevers bekend te maken met en te interesseren voor het arbeidspotentieel dat vluchtelingen hen kunnen bieden.

Maaïke Nijenhuis en Amina Maserei

When you go to Rome do as the Romans do

Amina Maserei neemt deel aan het project VIP van VluchtelingenWerk dat cursisten voorbereidt op de arbeidsmarkt. Het project Vluchtelingen Investeren in Participeren bevat een training van drie maanden en een stage van drie maanden. Tijdens de training krijgen cursisten onder meer een jobcoach die hen terzijde staat om een cv samen te stellen en sollicitatiegesprekken te voeren.

Amina begint in mei 2016 met 10 andere cursisten aan haar VIP-traject. 'In mijn groep zaten iets meer vrouwen dan mannen. De vrouwen kwamen uit verschillende landen, Sierra Leone, Afghanistan, Irak. In die landen krijgen vrouwen geen kans iets te leren, daarom doen wij ons best. Wij willen meer leren dan mannen en onafhankelijk zijn', vertelt Amina. 'Onafhankelijk zijn is belangrijk. Zo kun je zelf je leven inrichten. Vrouwen realiseren zich dat ze hier andere rechten hebben.'

Amina is zeer gedreven om hier te slagen. Daarvoor heeft ze haar droom die ze in haar geboorteland had – een eigen restaurant beginnen – niet losgelaten.

Met een inburgeringsdiploma alleen acht VluchtelingenWerk statushouders niet klaar voor de arbeidsmarkt. Nog steeds bestaat er dan een taalbarrière, is men nog te weinig bekend met de culturele verschillen en beschikken ze over

diploma's die niet aansluiten op de vraag van de Nederlandse markt. De training VIP speelt in op die drie punten. Maaïke Nijenhuis van VluchtelingenWerk: 'We kijken wat mensen in huis hebben en welke beroepen bij hun passen. Bij een duidelijke beroepswens kijken we of deze hier realistisch is. Veel van de deelnemers hebben hoge verwachtingen, maar niet alles is haalbaar. Wij proberen hun verwachtingen te managen.'

Amina: 'VIP was zo mooi. Ik leerde veel. Solliciteren bijvoorbeeld. Dat is zo anders als in Sierra Leone. Dat je sollicitatiebrieven moet schrijven en ook hoe je jezelf presenteert tijdens een sollicitatiegesprek. Bij ons toon je respect als je neerkijkt terwijl je een hand geeft, hier is het belangrijk dat je mensen aankijkt. Ik vond dat heel moeilijk, maar when you go to Rome do as the Romans do.'

Ondertussen werkt Amina er aan haar droom te realiseren. 'VIP zegt dat als je iets wilt worden – bijvoorbeeld ondernemer – dan moet je niet gaan zitten, je moet het zelf doen. Ik ken mijn kwaliteiten, ben altijd op tijd, doe mijn werk netjes, werk graag samen met collega's, ben flexibel en positief. Ik loop nu stage bij woonzorgcentrum Holdert. Daarnaast sta ik op vrijdag al vaak op de markt met Afrikaanse hapjes, zoals Sambusa. Wat VIP mij leerde probeer ik in praktijk te brengen.' ◀

Professioneel vrijwilligerswerk

Iedereen die voor onze organisatie aan de slag gaat krijgt een stevige basiscursus van drie dagen. Afhankelijk van het werk dat iemand voor ons doet, vullen we die aan met specifieke vervolgt trainingen over bijvoorbeeld juridische gronden voor toelating, coachingsvaardigheden, het voeren van terugkeergesprekken, de asielpprocedure, over de procedure van gezinshereniging, omgaan met psychosociale problemen, interculturele communicatie en conflictantering.

In 2016 gaven we in Noord-Nederland aan 341 mensen een basistraining. 280 medewerkers volgden een of meer vervolgt trainingen.

Een aantal van onze trainingen bieden we ook extern aan. Zo maken we met de training 'Interculturele communicatie' ook medewerkers van andere organisaties bewust van de basiswaarden van onze eigen cultuur en leren ze de basiswaarden van andere culturen herkennen.

Die hadden geen interesse, dat is wel duidelijk

Op een enkele vrouw van personeelszaken na, zijn het mannen die vanaf kwart voor tien de cursuszaal binnendruppelen. Mannen die als leidinggevende werken in de groenvoorziening in Emmen en omstreken. Mannen die je – over het algemeen – zeer stevig de hand geven, want dat hoort. Ze luisteren naar Hollandse namen als Cor, Harm, Bennie, Johan, Roel en zijn met 17 in totaal.

Voor de groep staat een kleine donkere man met een grijzend kort geknipt baardje. Mamadou Congo kreeg zijn voornaam in Burkina Faso waar hij geboren is. Mamadou is trainer van VluchtelingenWerk, maar ook teamleider arbeidsparticipatie. Congo verexcuseert zich dat zijn stem niet optimaal is: 'Aan mij kun je niet zien dat ik ziek ben. Als jullie ziek waren zagen jullie er groen en rood uit.' Het ongecompliceerde taalgebruik van Congo maakt dat het ijs snel gebroken is.

Tijdens de voorstelronde legt vestigingsmanager Roel uit waarom hij en zijn collega's de cursus interculturele communicatie volgen: 'We willen weten hoe we om kunnen gaan met mensen uit andere culturen die in onze teams steeds vaker een plek zullen vinden.'

Collega Cor vult aan: 'Sinds dinsdag heb ik vijf statushouders in mijn team. Ik ben daar nog niet op voorbereid, maar vind ook dat de faciliteiten ontbreken om hen in dit vak ergens goed naar toe te brengen.'

De wil iets te leren blijkt onder de mannen alleszins aanwezig. En als ze de vraag krijgen voorgelegd wat cultuur is komen de antwoorden in de vorm van beweringen, stellingen, en tegengeluiden vlot over tafel. 'Is dat zo?', stellen ze elkaar de vraag.

Mamadou laat ze lang zoeken naar een antwoord. Regelmatig voedt hij de zoektocht met vervolgvragen. Dan komt een van de cursisten met een voorbeeld uit de praktijk. 'Bij mijn uitleg van het werk keken drie van de vijf statushouders met aandacht, twee anderen keken me niet aan. Die hadden geen interesse, dat is wel duidelijk.' 'Je neemt jouw eigen gedrag als voorbeeld', antwoordt Mamadou.

'Dat is gevaarlijk. Jij beoordeelt dingen zoals jij het hebt geleerd, zoals jouw ouders en jouw omgeving jou cultureel geprogrammeerd hebben. Maar wat als je het anders hebt geleerd? Die Afrikanen kijken niet naar beneden omdat jouw uitleg hen niet interesseert, ze kijken weg omdat dat vanuit hun cultuur respectvol is naar jou. Ze kijken je niet recht in de ogen.'

Hier geef je een stevige hand; in andere culturen kan van een stevige hand een heel ander signaal uit gaan. Dat doe je daar niet. Waarom zeggen buitenlanders meestal “ja” als je hen vraagt of ze het begrepen hebben? Omdat ze in een spagaat zitten. Zeggen ze “nee” dan betekent dat óf dat ze zelf te dom zijn om het te begrijpen óf het betekent dat jouw uitleg niet goed was. Om te weten wat de basiswaarden in een andere cultuur zijn, moet je niet raden of dingen aannemen. Je zult uitleg moeten vragen of dingen bespreekbaar maken. Luisteren, samenvatten en doorvragen.’

Tijdens de middagpauze gaat het gesprek onder de mannen gewoon door. Vragen die ze Mamadou die middag willen voorleggen passeren de revue. Bennie: ‘Ik heb in mijn team nog wel wat PVV’ers. Zij voelen alles als een bedreiging en zijn moeilijk van hun standpunt af te brengen. Het wordt straks nog lastig om wat we hier leren in de praktijk te brengen en in goede banen te leiden. In mijn team stel ik echter één regel centraal en dat is dat je een ieder met respect behandelt.’ ◀

Van A tot Z

Als enige organisatie is VluchtelingenWerk betrokken bij het hele proces dat vluchtelingen in ons land doorlopen. Vanaf hun aankomst in Nederland tot dat ze hun eigen plek in onze samenleving hebben gevonden. In Noord-Nederland zijn we actief op alle AZC’s en in nagenoeg alle gemeenten in Groningen, Fryslân en Drenthe bieden we onze diensten aan.

Wanneer een vluchteling verhuist, kennen de lokale medewerkers van VluchtelingenWerk het dossier al dankzij ons Vluchtelingen Volg Systeem. Voor vluchtelingen is het bovendien een voordeel dat ze opnieuw terecht kunnen bij een organisatie die ze vertrouwen. Daarbij streeft VluchtelingenWerk ernaar een doorlopende leef- en leerlijn aan te bieden waarbij onze verschillende diensten zo goed mogelijk op elkaar aansluiten. Van begeleiding bij integratie tot draagvlakbevordering tot taalles.

Expertise door landelijke samenwerking

VluchtelingenWerk is actief in heel Nederland. De vereniging telt zeven regionale stichtingen, waaronder VluchtelingenWerk Noord-Nederland.

Zowel nationaal als internationaal zijn er voortdurend ontwikkelingen die van invloed zijn op ons werk. De afdeling Expertise van VluchtelingenWerk Nederland biedt actuele informatie over de asielprocedure, de veiligheidssituatie in herkomstlanden en de rechtspositie van vluchtelingen. Niet alleen onze eigen medewerkers kunnen op deze informatie vertrouwen, ook asieladvocaten maken er dagelijks gebruik van. Naast haar functie als expertisecentrum speelt VluchtelingenWerk Nederland ook een belangrijke rol in belangenbehartiging, internationale samenwerking en de financiering van projecten. ◀

Bij de helpdesk van VluchtelingenWerk kunnen medewerkers, vrijwilligers en asieladvocaten terecht met al hun vragen over de asielprocedure en het integratiebeleid. In 2016 ontving de helpdesk ruim 10.000 vragen. Dat is ruim 25% meer dan vorig jaar, een absoluut record.

- 2.222 vragen over de asielprocedure
- 4.660 vragen over landen van herkomst
- 4.035 vragen over integratie

Leen geen mening – oordeel zelf!

Sinds september 2016 trekt de Mensenbieb door Noord-Nederland. Zoals je bij de bieb een boek kunt lenen om te lezen, zo kun je bij de Mensenbieb een vluchteling lenen om te ontmoeten. Eenmaal in gesprek leer je vanzelf over de ander – en de ander over jou.

Hannie van Esch coördineert het project en vond de start in 2016 veelbelovend: 'In praktisch iedere stad en in ieder dorp wonen vluchtelingen, maar vaak hebben mensen nog nooit een vluchteling gesproken. Met de Mensenbieb willen we bereiken dat mensen niet óver vluchtelingen spreken, maar mét hen. Dat bereiken we door de drempel om in gesprek te gaan heel laag te maken. Onze vrijwilligers lopen rond, en nodigen mensen actief uit om een praatje te maken met een vluchteling. Hebt u wel eens met een vluchteling gesproken? Nee? Dan is dit uw kans!

En die gesprekken hoeven helemaal niet over beladen onderwerpen te gaan of lang te duren. Mensen vragen vluchtelingen vaak wat voor werk of opleiding ze volgen, of zijn nieuwsgierig naar hoe het is om op te groeien in Syrië. In de Groninger der Aa-kerk raakten twee mannen in gesprek over de wereldpolitiek, waarna anderen geïnteresseerd aanschoven en meepraatten. Heel ongedwongen.'

Mensen hoeven ons niet op te zoeken – wij komen naar hen toe. Dat kan bij allerlei activiteiten zijn. Een open dag, een markt, een vrouwenavond, maar ook tijdens een beleidsdag bijvoorbeeld. We doen daarbij ons best om een team samen te stellen dat qua leeftijd en interesses zoveel mogelijk overeenkomt met de doelgroep die we bezoeken. ◀

Eind 2016 was de Mensenbieb al te vinden bij de open dag van diverse AZC's en bij 'Sint Pannekoek' in de Groninger der Aa-kerk. Ook in 2017 trekt de Mensenbieb door Noord-Nederland. Bent u geïnteresseerd? Dan kunt u contact opnemen met Amina Mohamed via amohamed@vluchtelingenwerk.nl.

**'Hebt u wel eens
met een vluchteling
gesproken? Nee?
Dan is dit uw kans!'**

Werken met ervaringsdeskundigen

Bij zowel de Mensenbieb als Meet2Know maakt VluchtelingenWerk gebruik van ervaringsdeskundigen – mensen die uit eigen ervaring kunnen vertellen hoe het is om naar Nederland te vluchten en hier een bestaan op te bouwen. Dat mes snijdt aan twee kanten: Nederlandse deelnemers komen in contact met vluchtelingen en kunnen zich een eigen mening vormen over vluchtelingen. Voor de ervaringsdeskundigen die meedoen is het een mooie kans om de taal te oefenen en in contact te komen met Nederlanders. ◀

Meet2Know

In 2016 bereikten we ruim 1.600 jongeren met ons lesprogramma Meet2Know voor ROC's en middelbare scholen. In een of meer lessen komen leerlingen meer te weten over de redenen waarom mensen vluchten en hoe het is om als vluchteling in Nederland te leven. Deze kennis leidt tot meer begrip en minder vooroordelen.

In overleg met deelnemende scholen verzorgen ervaren vrijwilligers en ervaringsdeskundigen een of meerdere lessen. De basis bestaat uit een lesbrief waarmee leerlingen basiskennis opdoen over vluchtelingen. Want wie zijn vluchtelingen? En waarom vluchten mensen naar ons land? In aanvulling op deze les biedt Meet2Know drie aansprekende werkvormen.

Inburgeringsuurtje

Wie in Nederland wil blijven, moet inburgeren. Maar wat is inburgeren eigenlijk? En hoe doe je dat? En slagen leerlingen zélf eigenlijk wel voor het inburgeringsexamen? Tijdens het inburgeringsuurtje gaan leerlingen aan de slag met deze vragen.

Fort Europa

Tijdens het spel 'Fort Europa' kruipen leerlingen letterlijk in de huid van een vluchteling. Al dobbelend komen ze meer te weten over het leven van hun personages en staan uiteindelijk voor een moeilijke keuze: blijf ik met gevaar voor eigen leven in mijn land, of laat ik alles achter en vlucht ik?

Vluchtverhaal

Het meest indrukwekkende onderdeel van Meet2Know is een vluchteling die voor de klas zijn of haar verhaal vertelt. De klas luistert vaak ademloos en leert - vluchten doe je niet zomaar.

Van vluchten naar floreren

Na het succes van 2015 organiseerde VluchtelingenWerk Noord-Nederland juni 2016 haar tweede maatschappelijk congres. Centraal daarbij stond de vraag hoe we vluchtelingen de regie kunnen geven over hun eigen traject, zodat ze daadwerkelijk kunnen floreren. Directeur-bestuurder van VVNN Christine Hillemans gaf een voorzet: 'Wij zouden graag zien dat de stappen in het traject meer parallel lopen. En dat de vluchteling hierbij centraal staat.'

Tijdens het congres vertelde vwo-leerling Jameel Shaheen over de hobbels die hij op zijn weg naar integratie ondervond. Ondanks zijn ambitie om verder te leren, kreeg hij in eerste instantie het advies om vmbo te gaan doen omdat hij onze taal niet sprak. Jameel zette door, leerde Nederlands en zit inmiddels op het vwo. Het verhaal pleit voor een aanpak waarbij de vluchteling en zijn of haar mogelijkheden centraal staan.

In vier inhoudelijke sessies gingen we met gemeenten, COA, IND, maatschappelijke organisaties en woningbouwcorporaties in gesprek over vraagstukken rondom asiel, de nieuwe maatschappelijke begeleiding, de route van vluchteling tijdens de inburgering en arbeidsparticipatie. Tijdens de sessies werd volop van gedachten gewisseld. ◀

Zie voor een terugblik www.congresvluchtelingenwerk.nl/terugblik.

Niemand kwam bij ons...

In de Binding, het multifunctioneel centrum van Oude Pekela huist VluchtelingenWerk. Op maandagmiddag en woensdag zijn de deuren open en kunnen asielzoekers en vluchtelingen er voor raad en daad terecht. André Pathuis is er teamleider. Al jarenlang ziet hij dat zijn vrijwilligers de mannen, vrouwen en kinderen die naar Nederland zijn gevlucht een plek helpen vinden in Oost-Groningen.

Pathuis: 'Onze vrijwilligers zijn betrokken bij onze samenleving. Ze kiezen er bewust voor als vrijwilliger bij VluchtelingenWerk aan de slag te gaan. Ze willen iets betekenen voor vluchtelingen, voor mensen die aan oorlog en geweld zijn ontsnapt. Ze willen ook een tegengeluid bieden aan mensen die roepen dat Nederland vol is en dat niemand meer welkom is.

Hier vormen ze voor vluchtelingen een brug naar onze samenleving. Ze helpen hen praktische dingen zoveel als mogelijk zelf te regelen: het huurcontract, verzekeringen, de energie. We gaan er van uit dat vluchtelingen sterker worden als ze zelf weer verantwoordelijkheid kunnen nemen over hun eigen leven.

Op kantoor regelen we met een team van mannen en vrouwen, jong en oud, een heleboel papierwerk. Alle ontwikkelingen registreren we in ons Vluchtelingen Volg Systeem. Daarmee kan iedereen binnen VluchtelingenWerk onze cliënten verder helpen, ook als ze verhuizen. Daarnaast gaan we naar de mensen thuis. Maar op kantoor of thuis, we hebben altijd aandacht voor de mens achter de vluchteling. Voor de verschrikkelijke verhalen die ze bijna allemaal met zich meedragen. Dan moet je er als mens zijn. Ik ben blij dat we een gemengd team hebben waarin vluchtelingen soms voor een wijs woord en raad bij oudere

vrijwilligers terecht kunnen, maar evengoed juist bij een van onze jongeren die een goede antenne hebben voor wat bij jonge vluchtelingen leeft.’

Ook Sineke Meering was tot in 2016 vrijwilliger van het team. ‘Toen ik 70 jaar werd en een knieoperatie moest ondergaan, besloot ik een punt te zetten achter mijn vijftien jaar lange carrière als vrijwilliger. Tot die tijd zag ik vaak wel 10 gezinnen per week die ik kon helpen. Vooral in 2016 waren het er heel veel. Ik hielp mensen op maatschappelijk gebied als ze een woning hadden gekregen. Ze komen met praktische vragen, maar daarnaast vinden ze een kopje koffie of thee drinken ook heel belangrijk. Misschien heeft het er mee te maken dat ik wat ouder ben dat ze vaak ook persoonlijke problemen bij mij neerleggen, dat doen ze minder makkelijk bij iemand van 20. Mijn teamleider vertelde bij mijn afscheid dat ik een ambassadrice van VluchtelingenWerk ben en vroeg mij dat te blijven. In het kader daarvan ga ik de provincie Groningen in om te vertellen wat VluchtelingenWerk doet.’

Een van de lezingen gaf ze aan de Rijksuniversiteit Groningen. Naast haar stond Abdulkadar Abdulghane (34), een uit Syrië gevluchte advocaat. Abdulkadar is een van de vluchtelingen die begeleiding kreeg van Sineke.

‘Alhoewel er meer medewerkers van VluchtelingenWerk waren die mij goed hadden kunnen helpen, koos ik voor Sineke. Als ik aan de beurt was om geholpen te worden liet ik anderen voor gaan tot ik zag dat Sineke weer tijd had om iemand te helpen’, vertelt hij.

‘Je mag elke dag komen, maar niet elke ochtend om acht uur op de stoep staan’

‘Waarom ik dat deed? Dat komt uit het hart.’ ‘We hadden meteen een klik’, bevestigt Sineke. Wanneer Abdulkadar in december 2014 met Sineke meerdert naar een afspraak bij het UWV vraagt hij haar of hij mama tegen haar mag zeggen.

Abdulkadar: ‘Ik zei altijd mevrouw tegen haar en had van tevoren niet over mijn vraag nagedacht. Ik woon hier zonder vader en moeder en ik heb een vader en moeder nodig. In Syrië ging ik elke dag eerst bij mijn ouders langs voor ik naar mijn werk ging.’

‘Ik had dit totaal niet verwacht, was een beetje overdonderd dat hij me dit vroeg’, onderbreekt ze Abd, zoals Sineke Abdulkadar noemt. ‘Ik heb ja gezegd. En je mag elke dag komen, maar niet elke

ochtend om acht uur op de stoep staan.’ Ze kunnen er beiden om lachen.

Ondertussen zijn Sineke en haar man Jan niet alleen de ouders van Abd, na de gezinshereniging hebben ze ook zijn vrouw Agnar en hun dochters in hun hart gesloten.

Agnar: ‘Toen ik hier kwam heb ik Sineke voor het eerst gezien. Zij is een heel aardige vrouw. Ik snap dat Abd haar mama noemt. Ik was blij.

Ik heb nieuwe familie hier. Dat is prachtig voor ons leven hier. De eerste periode was heel moeilijk. Niemand kwam bij ons. In Syrië was het druk met bezoeken. Ik kon hier gaan wandelen, maar ik kende geen mensen en kon ook geen praatje maken. In Syrië hoeft je geen afspraak te maken als je familie of vrienden wilt bezoeken. Hier is het andersom, behalve bij papa Jan en mama Sineke, daar zijn onze dochters Sara en Yara en wij altijd welkom.’

Is er – nu Abd en Agnar bij oma Sineke en opa Jan om de hoek wonen en ze elkaar door en door kennen – ook al voldoende vertrouwen voor stevige gesprekken of kleine ruzietjes?

Sineke moet er even over nadenken en weet uiteindelijk toch een voorbeeld. ‘Wij hebben een hele discussie gehad over de prestaties van de kinderen op school. In Syrië waren de kinderen heel goed. Hier moeten ze toch even wennen.

Toen Yara thuis kwam met een ruime voldoende waren pa en ma helemaal niet tevreden. Zij vonden dat het uitmuntend moest zijn. Yara had daar moeite mee. Ik legde Abd en Agnar daarom uit dat elk kind anders is, dat Yara een taalachterstand heeft én dat ze daarom geduld met haar moesten hebben.’ Agnar en Abd horen het glimlachend aan, dit is mama Sineke. ◀

Vrijwilligerswerk

Het werk van VluchtelingenWerk Noord-Nederland is mogelijk dankzij de inzet van ruim 2000 vrijwilligers. Zij maken dat ons werk betaalbaar blijft en dat we vluchtelingen persoonlijk en intensief kunnen begeleiden. Doordat vrijwilligers de wijk of het dorp waar vluchtelingen wonen goed kennen, spelen ze ook een belangrijke rol bij integratie en het versterken van draagvlak in de samenleving. Voor vluchtelingen die vluchtten voor hun overheid, hebben onze vrijwilligers nog een belangrijk voordeel. Doordat ze geen overheidsmedewerkers zijn, vertrouwen cliënten hen sneller.

Een bittere pil in drie smaken

Wanneer je als asielzoeker naar Nederland komt is het geen vanzelfsprekendheid dat je hier ook mag blijven. Iedere aanvraag wordt afzonderlijk beoordeeld. Veel mensen krijgen te horen dat hun toekomst niet in Nederland ligt; zij krijgen geen verblijfsvergunning. Voor wie die boodschap krijgt is het een bittere pil. Wat nu?

Hen rest een keuze uit drie opties:

1. Zelfstandig terugkeren
2. Leven in illegaliteit
3. Doorreizen naar een ander land

VluchtelingenWerk begeleidt hen met twee terugkeerprojecten, namelijk 'Een nieuw hoofdstuk' en 'Met opgeheven hoofd'.

Na 17 jaar Nederland keerde David terug naar Nigeria: 'Voor mijn familie is het onacceptabel als ik met lege handen terug kom. Ik schaam mij daar ook voor. De partnerorganisatie in Nigeria zocht contact met mijn familie en legde hen mijn situatie uit. Ik ben blij dat dat heeft geholpen. Nu wil ik met mijn broer een taxibedrijf opzetten.'

Een nieuw hoofdstuk

Dit project is gericht op uitgeprocedeerde asielzoekers die vaak al vele jaren in Nederland verblijven. Medewerkers van VluchtelingenWerk bekijken met de cliënt nog een keer het dossier: zijn er nog aanknopingspunten voor een (nieuwe) procedure, en als dat niet het geval is, wat zijn dan de mogelijkheden voor de toekomst? De beschikbare opties worden gezamenlijk op een rijtje gezet, maar de keuze blijft aan de (ex-)asielzoeker. Cliënten die er voor kiezen terug te gaan krijgen verdere begeleiding in het project Met opgeheven hoofd. Cliënten kunnen er ook voor kiezen zich bij vervolgstappen te laten begeleiden door partners als WereldWijd en Solid Road.

Landelijke inspanningsverplichting

- 750 cliënten begeleiden
- 375 cliënten doorverwijzen naar Met opgeheven hoofd of partnerorganisatie

Samenwerken

VluchtelingenWerk is onderdeel van European Reintegration Support

Organisations (ERSO), een netwerk

van niet-gouvernementele organisaties die nauw samenwerken bij de terugkeer van uitgeprocedeerde asielzoekers naar het land en de gemeenschap waar ze vandaan komen. Daarnaast werkt VluchtelingenWerk in Nederland ook samen met de Dienst Terugkeer en Vertrek en IOM.

Met opgeheven hoofd

Cliënten die tot terugkeer hebben besloten krijgen in het project Met opgeheven hoofd intensieve begeleiding. Medewerkers van VluchtelingenWerk brengen hen in contact met een partnerorganisatie in het land van herkomst. Met steun van de begeleiders in Nederland en medewerkers van de partnerorganisatie kunnen cliënten hun terugkeer voorbereiden. Na terugkeer kunnen zij nog een jaar rekenen op begeleiding. ◀

Landelijke inspanningsverplichting

- 500 cliënten bemiddelen voor zelfstandige terugkeer
- 200 cliënten ondersteunen en monitoren

Terugkeer is een eng woord

'Als je mijn werk doet moet je er van overtuigd zijn dat het voor mensen ook goed kan zijn terug te keren', vertelt Sonja Meijer, consulent Landen van Herkomst. 'Waar mijn collega's van VluchtelingenWerk hun best doen asielzoekers vanaf de eerste dag te begeleiden naar een veilig verblijf hier, kom ik in actie als die opties uitgeput zijn.

Met mensen die uitgeprocedeerd zijn kijk ik niet meer terug. Die weg is afgesloten. Ik wil mensen weer vooruit laten kijken. Welke opties zijn overgebleven nu terugkeer het laatste station is dat overblijft?

Van mijn cliënten vraagt dat een belangrijke omschakeling. Voor hen is terugkeer een eng woord. Niemand van hen heeft hiermee rekening gehouden toen ze naar Nederland kwamen. Ik probeer terugkeer bespreekbaar te maken en te laten zien dat het nuttig kan zijn daaraan te denken. De uiteindelijke keuze is echter aan hen. Wanneer zij besluiten terug te gaan begeleiden we hen niet alleen tot in het land van herkomst; tot 1 jaar na hun terugkeer houden we contact. Daarvoor werken we samen met lokale organisaties in tientallen landen.

Deze lokale organisaties houden de vinger aan de pols en geven persoonlijke begeleiding: onderdak vinden, een bestaan opbouwen, contact met de

familie helpen herstellen.

Zij beheren voor de cliënten ook het budget dat ze vanuit Nederland meekrijgen om een nieuw bestaan op te bouwen. De controle op de besteding van die gelden is streng geregeld, elk bonnetje moet verantwoord worden. Dat is voor het vertrouwen dat alle partijen in het project hebben belangrijk.

'Ik wil mensen weer vooruit laten kijken'

Mensen die jaren in ons land verbleven en dan terugkeren hebben vaak geen reëel beeld meer van hun eigen land. Ze stellen zich het land voor zoals het was toen ze vertrokken, terwijl er daarna vaak veel ten goede veranderd is. Anderen bouwen droomkastelen over wat ze gaan bereiken. Vaak slagen deze mensen er niet in om een goed toekomstplan te maken. Het is aan ons hen te helpen zelf weer de regie te nemen en realistische plannen te maken. Gelukkig kunnen we hen ook voorbeelden tonen hoe goed het kan uitpakken.

Voor VluchtelingenWerk is het nieuw cliënten ook in deze fase te begeleiden. Voor veel collega's voelt dat ook nog vreemd.

Zelf vind ik het belangrijk dat wij cliënten die geen verblijfsvergunning krijgen, niet in de kou laten staan. De mensen die ik begeleid hebben veel vertrouwen in onze organisatie en zijn blij dat wij hen ook in deze fase terzijde staan. Ook hier staan de belangen van onze cliënten voorop. Zo begeleiden we mensen alleen als het land waar ze vandaan komen volgens ons veilig is! ◀

Lijst van veilige landen

Om te beoordelen of een land veilig is hanteert VluchtelingenWerk haar eigen criteria. Daarnaast werken we alleen mee aan terugkeer als we in het betreffende land een samenwerkingspartner hebben.

Veilige landen per 31-12-2016:

Angola, Armenië, Bangladesh, Benin, Bolivia, Burkina Faso, Kameroen, Chili, Ivoorkust, Congo, Ecuador, Ethiopië, Ghana, Guinee, India, Noord-Irak, Kenia, Kirgizië, Nepal, Niger, Nigeria, Pakistan, Peru, Filipijnen, Rwanda, Senegal, Sierra Leone, Tadzjikistan, Togo, Uganda, Vietnam, Zimbabwe.

Onder voorwaarden: China en Sri Lanka

Balans

Activa	
Materiële vaste activa	157.559
Financiële vaste activa	13.750
Vorderingen	1.658.745
Liquide middelen	3.264.435
Totaal	5.094.489

Passiva	
Reserves en fondsen	2.370.456
Kortlopende schulden	2.635.400
Voorzieningen	88.633
Totaal	5.094.489

Exploitatieoverzicht 2016

Baten	
VluchtelingenWerk Nederland	3.789.646
Overige subsidies en baten	4.735.580
Rentebaten	23.491
Overige baten	74.314
Totaal beschikbaar voor doelstelling	8.623.031

Lasten	
Personeelskosten	5.684.526
Huisvestingskosten	455.105
Kantoorkosten	387.666
Automatiseringskosten	167.539
Vrijwilligerskosten	773.017
Afschrijvingskosten	44.527
Activiteitskosten	372.205
Overige kosten	18.109
Totaal besteed aan doelstelling	7.902.694
Resultaat boekjaar	720.337
Kosten beheer en organisatie	-568.984
Resultaat boekjaar	151.353

VluchtelingenWerk Noord-Nederland als organisatie

Binnen VWNN werken ruim 2400 vrijwilligers, stagiairs en betaalde medewerkers ten behoeve van asielzoekers, vluchtelingen en migranten in Fryslân, Groningen en Drenthe. VWNN streeft voor elke vluchteling en migrant naar maatschappelijke, sociale en economische integratie. Op 17 locaties in Noord-Nederland verzorgen wij inburgeringslessen.

Managementteam

Christine Hillemans – Directeur-bestuurder
Ineke Fennema – Adjunct-directeur
Ger Meijer – Regiomanager Asiel
Ellen Poortenga – Regiomanager Asiel
Jacqueline Sterenborg – Regiomanager Integratie
Jeanette Vos – Regiomanager Inburgering

Vertrouwenspersonen

Ankie Ellen, Judith Bos, Willem Hulshof

Klachtencommissie

Hans van Raamsdonk, Gerdien auf dem Brinke,
Ate Alkema nam afscheid en werd opgevolgd door
Daan Postma

OR

Jaap Vellenga, Mamadou Congo, Dragoslav
Milkovic, Hans Kingma, Liuda Wemmenhove,
Pauline de Vries, Elizabeth Tjerkstra

Klankbordgroep vrijwilligers

Joke Klosters, Bob Hiemstra, Henk Verspiek, Erik
Bieze, Koos Nomden

Raad van Toezicht

Roelie Goettsch, Daan Beltman, Bearn Bilker,
Gerard Vonk, Liane Voerman, Wim Brenkman,
Maarten Stuker

Fondsen en financierders

Onze projecten worden mede mogelijk gemaakt
door de volgende fondsen en financierders:
Oranje Fonds
Projecten in Nederland
Rabobank Foundation
VSB Fonds
Provincie Groningen
C&A Foundation
Europese Asiel, Migratie en Integratiefonds (AMIF)
DOE fonds
Stichting Boschuyzen

VluchtelingenWerk Noord-Nederland

Postbus 70212
9704 AE Groningen
Friesestraatweg 191-3
9743 AC Groningen
050 – 57 57 290
info-noord@vluchtelingenwerk.nl / www.vwnn.nl

Wilt u helpen? Steun ons door donateur te worden,
of maak uw gift over op
IBAN NL48 RABO 0329 4760 84
t.n.v. Stichting VluchtelingenWerk
Noord-Nederland te Groningen.

Jaarverslag 2016

Jaarverslag voor samenwerkingspartners, relaties,
overheden en publiek. Vormgeving, teksten en
eindredactie: Terp 10 Communicatie.

Fotografie: VluchtelingenWerk, Terp 10 Communicatie,
Scouting Nederland (p. 7), Geert Job Sevink (p. 12)

VluchtelingenWerk Noord-Nederland
Friesestraatweg 191-3
9743 AC Groningen

Postadres:
Postbus 70212
9704 AE Groningen

Telefoon 050 - 57 57 290
Fax 050 - 57 57 299
info-noord@vluchtelingenwerk.nl

www.vwnn.nl